

Randschrift 'Vaas van Vreugde' ontcijferd

In het vorige nummer van Bossche Bladen (jrg. 1, nr. 3, p. 106) heb ik gemeld dat het randschrift dat ooit de vaas van Vreugde sierde, nog niet ontcijferd was. De heer Kroon uit Den Haag, al jaren bezig met een studie over het werk van Vreugde, bericht mij, dat hij daarin intussen is geslaagd. Hij heeft gebruik gemaakt van foto's van de vaas uit de archivalia van de kunstenaar, die zich bevinden in het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te Den Haag. Op de achterzijde trof hij delen van de tekst aan in het handschrift van Vreugde zelf. Door zorgvuldige bestudering van de afbeeldingen kon hij de rest van de tekst achterhalen. Aanvankelijk viel het niet mee begrijpelijke zinnen te vormen, omdat de uit drie regels bestaande tekst op een speciale manier gelezen moet worden. Indien men de regels doorlopend zou lezen, levert dit het volgende vreemde resultaat op:

- Regel 1: . sy sijn neerstich om haer broot te winnen . dat volck van Den Bosch . doch blijft onder die borgers . groote charitate en meelydende .
- Regel 2: . sy doen haer kinderen van joncx op een ambacht . is seer strijdbaer en . ingeboren getrauwicheyt tot . bermherticheyt thonen sy den .
- Regel 3: . leeren scholen gaen of leeren comenschappen . moedich tegen syn vijanden . haeren naturelijcken landsheere . ermen en gebreckelicke menschen .

De zinnen lopen echter niet door, maar zijn verdeeld in een viertal delen, gescheiden door een 'punt'. De stukken moeten dan ook niet doorlopend, maar van boven naar beneden gelezen worden. Iedere strofe correspondeert met een daarboven aanwezige afbeelding op de vaas. Dan zijn de volgende zinnen te lezen, die betrekking hebben op edele volksaard en het karakter van de Bosschenaren:

Dat volck van Den Bosch is seer strijdbaer ende moedich tegens sijn vijanden; Doch blijft onder die borgers ingeboren getrauwicheyt tot haeren naturelijcken landsheere; Groote charitate en meelydende bermherticheyt thonen sy den ermen en gebreckelicke menschen; Sy syn seer neerstich om haer broot te winnen; Sy doen haar kinderen van joncx op een ambacht leeren, scholen gaen of leeren comenschappen.

Het was even puzzelen, voordat Kroon de juiste tekst gereconstrueerd had. De gevonden strofen zijn overigens niet van Vreugde, maar ontleend aan *Die Chronieke vander vermaerder ende vromer Stadt Tsertogenbosch* van de zestiende-eeuwse

monnik en kroniekschrijver Albertus Cupepinus.

Hiermee is de puzzel van de tekst ontcijferd. Blijft de vraag wanneer deze opnieuw in steen zal worden uitgehouwen, indien het alsnog tot eerherstel voor de *Vaas van Vreugde* komt.

Eddy Smits (BAM)

Kruithuis en Vestingwerken

In Bossche Bladen nr. 3 vroeg de heer L.J.M. van de Wiel zich af waarom in de bijdragen over de toekomst van de vestingwerken (zie de nrs. 1 en 2 van dit tijdschrift) voorbij wordt gegaan aan Het Kruithuis. Is dat soms boze opzet? Het Kruithuis is nota bene het enige 'authentieke element' in de vestingwerken. Ir. J.G. Meester, hoofd BAM en auteur van *Een nieuwe toekomst voor de vestingwerken van 's-Hertogenbosch*, reageert.

Het artikel in het eerste nummer van Bossche Bladen gaat over de voorgeschiedenis van het ontwikkelingsplan. De inhoud van de meegezonden folder bij het tweede nummer van dit blad geeft een beknopte samenvatting van het ontwikkelingsplan. De inhoud daarvan valt inderdaad niet onder de verantwoordelijkheid van de redactie van dit blad. Bezwaren moeten gericht worden aan het gemeentebestuur. Als hoofd van de afdeling Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten van onze gemeente wil ik niettemin een korte inhoudelijke reactie geven.

De briefschrijver stelt dat de gemeente ambieert om de vestingwerken zoveel mogelijk in de oorspronkelijke staat te herstellen. Dat is niet juist. Doel is om ons erfgoed te bewaren en de geschiedenis beleefbaar te houden en zonodig via aanvullingen of reconstructies beter beleefbaar te maken. Het is daarvoor belangrijk dat onze monumenten een functie blijven behouden voor de stad. Eigentijdse aanvullingen horen daarbij, mits dit gebeurt met respect voor het monument. Mijns inziens is dat bij de huidige plannen voor Het Kruithuis aan de orde. Er is daarom geen strijdigheid tussen de plannen voor de vestingwerken en de (al langer bestaande) plannen voor Het Kruithuis. Overigens zal bij de verdere uitwerking van de plannen worden geprobeerd beide projecten in onderlinge samenhang uit te voeren. Mogelijk krijg ik nog eens de gelegenheid om t.z.t. daarover in dit blad te berichten.

Ir. J.G. Meester